Економіка і менеджмент інновацій

Федорчук О.М.
кандидат економічних наук, докторант
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Інтелектуально-інноваційний розвиток аграрної сфери національної економіки пов'язаний із комплексним використанням наукоємних чинників виробництва, що визначають техніко-технологічну, фінансово-економічну та організаційно-управлінську діяльність із метою забезпечення сталого розвитку. Остання вимагає подальшої трансформації з урахуванням інноваційних чинників. Тільки за цієї умови можливе створення конкурентоспроможної галузі, що відповідає сучасним вимогам глобалізації і ефективного розвитку. При цьому потрібне якісне перетворення продуктивних сил, удосконалення організаційно-економічного механізму взаємодії усіх складових агропродовольчої сфери. Це можливо лише за умови розвитку технологій в аграрному виробництві та харчовій промисловості, використання сучасних інформаційних систем, організаційно-економічних методів управління та організації виробництва. Щоб виконати ці умови, потрібна відповідна інфраструктура. Саме тому формування інфраструктурного забезпечення агропродовольчої сфери є нагальною потребою інноваційного розвитку галузі.

Для цього необхідно: прискорити формування індустріально-інформаційного устрою; забезпечити широке впровадження інтенсивного типу відтворення суспільного продукту; суттєво підвищити якість державного та корпоративного управління економікою; довести в перспективі частку інноваційних продуктів та високих технологій до 30% ВВП; скоротити поступово енергомісткість ВВП у 2–3 рази; збільшити частку інвестицій в основний капітал в структурі ВВП за категоріями кінцевого використання щонайменше до 30%; налагодити повноцінне функціонування фондового

ринку, створивши умови для ідентифікації ринкової вартості національного капіталу, розширення спектру фінансових ресурсів корпоративних структур, перетоку їх в галузі з високим вмістом доданої вартості [3, с. 15].

Проте в Україні поки що не створено ефективної системи інноваційного забезпечення аграрної сфери. В окремих галузях все ще переважають системи ведення господарства, що базуються на застарілих технологіях. Це унеможливлює досягнення суттєвого зниження витратоутворюючих факторів виробництва, підвищення конкурентоспроможності продукції. Інфраструктура аграрної сфери України перебуває у стадії формування, тому вимагає розробки термінових заходів щодо інтеграції її суб'єктів у світову агропродовольчу систему. Процес формування і становлення інституцій інфраструктури пройшов кілька етапів, пов'язаних із суспільним розподілом праці. В той же час основою стабільного економічного зростання аграрної сфери є формування збалансованої ефективної системи інфраструктурного забезпечення.

Сучасне сільськогосподарське виробництво являє собою інтегровану систему і при розробці інновацій потребує врахування всіх внутрішніх її елементів. Щоб уникнути виникнення диспропорції у розвитку аграрної галузі, необхідний комплексний підхід до розробки інновацій і визначення заходів щодо збалансування виникаючих відносин між галузями. З огляду на це, при розробці інноваційної політики потрібно розглядати проблему конкретних інновацій не як окреме питання, а як процес, що тією чи іншою мірою торкається всієї сфери. Але і в даному випадку необхідно інформувати і контролювати розробку нововведень [3, с. 52]. Комплексність при роботі з інноваціями дає можливість реалізувати ефективну інноваційну політику.

Вичерпаність екстенсивних джерел зростання та розвиток інфраструктури передбачають перехід до інтенсивних форм виробництва, нову його організацію і вдосконалення всієї системи обслуговування [1, с. 12]. Крім базових інфраструктурних галузей агропродовольчої сфери – матеріально-технічного забезпечення, будівничого сервісу, торговельно-посередницької мережі тощо, необхідний активний розвиток порівняно нових специфічних

видів інфраструктури – логістичної, екологічної, інформаційної та інших [4 с. 47, 5].

Саме останні дадуть змогу раціоналізувати зв’язки між інфраструктурою та основним виробництвом на мікро-, мезо- та макрорівні і сформувати конкурентне середовище національної агропродовольчої сфери для інтеграції у світову агропродовольчу сферу.

Важливу роль у формуванні інноваційно орієнтованої інфраструктури має відігравати системна державна політика. Академік І. Ушачев відмічає, що для проведення єдиної, взаємоузгодженої науково-технічної та інноваційної політики в АПК необхідно чітко розмежувати сфери відповідальності різних відомств і рівнів управління науково-інноваційним комплексом АПК, об'єднати роботу із наукового забезпечення аграрного сектору [6, с. 45]. Для ефективного розвитку інноваційної діяльності в агропродовольчої сфері потрібні не лише цільові програми модернізації галузі, а передусім формування відповідної інноваційної інфраструктури, яка могла б забезпечити реалізацію всіх задекларованих проектів. Найважливіше значення при цьому має рівень розвитку інфраструктури, яка забезпечує впровадження інновацій в основне виробництво. Тобто підґрунтям державної політики, з погляду стимулювання інноваційного розвитку інфраструктури агропродовольчої сфери, повинне стати комплексне і системне формування законодавчої бази з метою забезпечення економіко-правового поля для безперервного протікання інноваційного процесу.

Державна підтримка науково-технічної й інноваційної діяльності повинна включати формування обласних програм інноваційного розвитку, до яких входитимуть замовлення на наукову, науково-технічну та інноваційну продукцію, фінансування на обласному і державному рівнях науково-технічних чи інноваційних проектів; сприяння в одержанні для провідних наукових установ кредитних ресурсів міжнародних організацій; розробка і запровадження законодавчої та нормативно-правової бази, що сприятиме

розвитку наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності; виходу інтелектуального продукту на ринок.

Вважаємо, що ефективне функціонування інноваційного базису формування інфраструктури аграрної сфери повинно базуватись на відповідному інституційному забезпеченні, передбачати виважену державну інноваційну політику, поєднану з визначенням реальних можливостей, формуванням пріоритетів і перспективних напрямів практичних дій щодо активізації інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Виробнича інфраструктура АПК України: стан та перспективи розвитку [Л. Г. Чернюк, Л. С. Антоньєва, І. М. Щедрова та ін.]. – К. - 2000. – 85 с.

2. Гольц Г.А. Инфраструктура и общество: принципы стратегии опережающего развития России / Г.А.Гольц // Экономическая наука современной России. – 2000. - №2. – С. 5-21.

3. Данилишин Б. М. Наукові нариси з економіки природокористування / Б. М. Данилишин. – К.: РВПС України НАН України, 2008. – 280 с.

4. Національна стратегія розвитку «Україна-2015» / за заг. ред. академіка НАНУ В.М. Гейця, академіка НАНУ В.П. Семиноженка, члена-кореспондента НАНУ Б.Є. Кваснюка. - Київ, 2009. – 116 с.

5. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minagro.gov.ua/ru/node/7644

6. Ушачев И. Формирование системы управления инновационной деятельностью в АПК / И. Ушачев // АПК: экономика, управление. – 2005. – № 3. – С. 42–49.